017

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

Europos LIETUVIS

Nr. 33 (2068) Londonas, 1989 m. rugpjūčio 23 d. XLIII

NEUŽMIRŠKIME ŽUVUSIŲ

Trečiadienį, rugpjūčio 23 d. sueis 50 metų nuo sovietų ir nacių pakto ir slaptų protokolų pasirašymo ir, prisilaikant šios sutarties, Baltijos valstybių neteisėto aneksavimo.

Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje ši sutartis bus plačiai paminėta. Tą pačią dieną Baltų Taryba Londone taip pat nori šią mums labai svarbią sutartį paminėti ir padėti vainiką prie Jaltos paminklo, Thurloe Place London SW7 (artimiausia požeminė stotis yra South Kensington). Lietuviai yra maloniai kviečiami prie paminklo padėti gėles bet kuriuo laiku. 17.00 val. prie paminklo, su atitinkamu užrašu, Baltų Taryba padės bendrą vainiką.

JUODOJO KASPINO DIENA

Iš Vašingtono pranešama, kad trys amerikiečiai senatoriai — Helms, De Concini ir Riegle, pateikė Senatui rezoliuciją, kuria siūloma rugpjūčio 23-ją paskelbti „Juodojo Kaspino" diena, tuo būdu reikiamai atžymint trijų Pabaltijo kraštų prievartinį įjungimą į Sovietų Sąjungą nulėmusios sovietų nacių nepuolimo sutarties pasirašymo penkiasdešimtmetį. Šios liūdnos sukakties minėjimai bus pravesti ne tik JAV ir kituose laisvojo pasaulio kraštuose, bet taip pat ir Pabaltijo kraštų sostinėse — Vilniuje, Rygoje ir Taline, kuriose rugpjūčio 23-ją, pagal turimus informacijas, yra rengiami masiniai mitingai.

Amerikiečių senatorių pateiktoje rezoliucijoje krašto Senatas kviečiamas ryžtingai paremti lietuvių, latvių ir estų tautų laisvo apsisprendimo reikalavimą, paraginti Sovietų Sąjungą, dabar vykstančios pertvarkos dvasioje, atšaukti 1939 m. pasirašytuosius sovietų ir nacių susitarimus bei jų slaptuosius protokolus ir atsisakyti visų pretenzijų į Pabaltijo kraštus, besiremiančių minėtais susitarimais. Amerikos Senatas, iš savo pusės, yra kviečiamas dar kartą pabrėžti trijų Pabaltijo kraštų prievartinio įjungimo į Sovietų Sąjungą nepripažinimo principą.

BURIASI PARTIZANAI

Vilniuje į vieną organizaciją buriasi Lietuvos pokario rezistencijos partizanai. „Tęsdama pokario kovą, Lietuvos priešokupacinė partizanija šiuo metu orientuojasi į susitelkimą Lietuvos nepriklausomybei atgauti, tarptautinės teisės pagrindu, — sakoma organizacinės grupės, kurią sudaro buvę Lietuvos partizanai, pareiškime. Išlaisvinta Lietuva turi tapti demokratiška valstybė, kurioje būtų atgaivintos ir toliau kuriamos dvasinės, medžiaginės ir kultūrinės tautos bei visų Lietuvos gyventojų vertybės.

Mes, Lietuvos partizanai, — tęsiama pareiškime, — visiškai palaikome š.m. birželio mėn. bado akcijos reikalavimus, palaikome ir remiame parašų rinkimą dėl Molotovo-Ribbentropo pakto pasėkmių visiško likvidavimo — okupacinės kariuomenės išvedimo iš Lietuvos. Remiame politinius judėjimus Lietuvoje nepriklausomybei atgauti, teisės srityje laikomės maksimalaus humanizmo, vadovaujamės tarptautinės teisės normomis, priimtomis SNO; reikalaujame sudaryti sąlygas netrukdomai veikti lietuviškoms mokykloms ir lietuviškoms organizacijoms prūsų žemėje, sugrąžinti lietuviškus pavadinimus miestams ir vietovėms Prūsijoje".

Susibūrę Lietuvos partizanai taip pat pareiškė, kad „sieks sugrąžinti Lietuvai (...) priklausančias atplėštas baltų žemes. Prūsiją su Karaliaučiaus kraštu, Lenkijos ir bolševikų okupuotas Baltarusijos šiuo metu valdomas teritorijas, ieškos trūkstamų dokumentų apie rezistenciją"

SIA/LIC

36-JI EUROPOS STUDIJŲ SAVAITĖ

Švedijos Gotlando saloje sekmadienį, rugpjūčio 6 d., užsibaigė Europos lietuviškųjų studijų savaitė šiais metais sutraukusi daug dalyvių, kurių tarpe nemažai svečių iš Lietuvos. Buvo atvykęs buvęs sąžinės kalinys, Lietuvos Laisvės Lygos narys Antanas Terleckas, Persitvarkymo Sąjūdžio seimo tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis, Persitvarkymo Sąjūdžio tarybos nariai Buračas ir teisininkas Motieka, kultūros fondo pirmininkas Kudaba, septyni Vilniaus Jaunimo teatro nariai, dviejų iš Klaipėdos atplaukusių jachtų įgulos ir kiti. Iš JAV, tarp kitų, buvo atvykęs VLIKo pirmininkas dr. Kazys Bobelis, taip pat svečių iš Prancūzijos, Vakarų Vokietijos ir kitų Vakarų kraštų. Apie lietuviškųjų studijų savaitę Gotlando saloje, už 250 kilometrų nuo Klaipėdos, gana plačiai rašė Švedijos spauda. Laikraščiai ypač paminėjo svečių iš Lietuvos dalyvavimą Studijų savaitėje ir atspausdino interviu su Vytautu Landsbergiu.

Liepos 5 d., šeštadienį, popietiniu metu vyko tradicinė Tėvynės valandėlė: jos programos svarbiausiąją dalį atliko Vilniaus Jaunimo teatro aktoriai. Savaitėje, kaip parastai, buvo skaitomos mokslinės paskaitos įvairiomis Lietuvą liečiančiomis temomis. Ypač daug dėmesio buvo skirta dabartinių Lietuvos problemų ir tautos siekių aptarimui. Liepos 4 d. įvykusiose diskusijose, VLIKo pirmininkas dr. Bobelis ir Vytautas Landsbergis, kaip ir kiti Lietuvos veikėjai, vieningai sutiko, kad patriotiniai veiksniai Lietuvoje gali ir turi vieningai dirbti su išeivija ir jos politiniais veiksniais, siekiant visiems bendro tikslo — Lietuvos nepriklausomybės atstatymo.

Kaip pastebi apžvalgininkai, kai kuriuos Lietuviškųjų Studijų savaitės dalyvius Gotlande nemaloniai nustebino Justo Paleckio atvykimas drauge su kitais svečiais iš Lietuvos. Dėl to buvo pareikštas dargi protestas. Kai kurie dalyviai viešai pastebėjo, kad Justas Paleckis jaunesnysis dar ne taip seniai, vadinamos stagnacijos laikais, buvo ne tiktai atsakingas ir veiklus Lietuvą okupavusios valstybės diplomatinis pareigūnas, bet dargi uoliai tarnavo okupacinės valstybės interesam, viešai gynė tuometinę jos santvarką ir sistemą, sukėlusią lietuvių tautai tiek daug baisių kančių ir nelaimių. Buvo pažymėta, kad nors Justas Paleckis jaunesnysis dabar galbūt yra pakeitęs savo ankstesniuosius nusistatymus ir atsivėręs naujųjų laikų dvasiai, vis dėlto, jo dalyvavimas nuoseklių lietuvių laisvės ir nepriklausomybės gynėjų, net buvusių kankinių už laisvę sueigose negali nesukelti tam tikro papiktinimo. Buvo pasakyta, kad siekiant to išvengti, Justui Paleckiui kaip ir kitiem jo bendraminčiam derėtų dabar kiek nuošaliau laikytis.

K.L. *VAT.R*

36-je Europos Lietuvių Studijų savaitėje buvo priimtas komunikatas (žiūrėk „EL" NR. 32.), kurį be dr. K. Bobelio, prof. V. Landsbergio ir kitų, pasirašė ir J.V. Paleckis. Apie Studijų Savaitę ir šio komunikato pasirašymą pasisakė Vilniaus radijas, rugpjūčio 10 d. laidoje šiaip.

Didžiausia šio meto politinė sensacija — Gotlando saloje pasibaigusi Europos lietuvių konferencija. Šis tradicinis, jau 36-tą kartą įvykęs renginys dar vadinamas Europos Lietuviškųjų studijų savaite. Europos lietuvių konferencija dar nė karto nebuvo surengta pačioje Lietuvoje, nors šiemet, kaip ir ankstesniais metais, bendroji diskusijų tema buvo „Lietuva savo tėvynėje ir pasaulyje". Netikėtus, kaip minėjau, sensacingus šios konferencijos rezultatus lėmė ne tik pastarųjų vienerių metų permainos Lietuvoje, bet svarbiausia, įtakingų, tačiau ligi šiol atvirai konfrontuojančių Lietuvos ir išeivijos politinių jėgų pripažinimas, kad yra tikslų, dėl kurių reikia susitaikyti.

Itin didelį žingsnį padarė į Lietuvos konkretų suvokimą Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas dr. Kazys Bobelis. Kaip žinoma, pirmaisiais okupacijos metais... 1943 metų rudenį įsikūręs VLIKas telkė kovą prieš Lietuvos okupaciją, vėliau, šios organizacijos komitetui pasitraukus į Vakarus, pagrindinis komiteto rūpestis irgi išliko — okupacija. Nuo 1951 m. VLIKas buvo įsikūręs Vokietijoje (...) paskui Vašingtone. Organizacijos platforma visad buvo kieta ir be nuolaidų.

Šį kartą, darydamas pranešimą Europos lietuvių konferencijoj VLIKo pirmininkas dr. K. Bobelis praktiškai ištiesė ranką Lietuvos komunistams, tiems komunistams, kurie nori dirbti Lietuvos nepriklausomybės labui. VLIKo pirmininkas ragino susitelkti visas Lietuvos politines jėgas, vengti savitarpių ginčų, lietuviško klausimo (...) Maskvai atsidavęs komunistas tegul sėdi Maskvoje, sakė dr. Kazys Bobelis, bet visi, kurie siekia Lietuvos labo, turi dirbti drauge.

Šį pranešimą, be kitų ypatingų Lietuvos atstovų, girdėjo ir kiek vėliau savo pranešimą padarė Lietuvos komunistų partijos centro komiteto ideologijos skyriaus vedėjas Justas-Vincas Paleckis. Be kita ko, jis sakė, kad Lietuvos komunistų partija ne tik pasiryžusi kovoti už nepriklausomą Lietuvą, bet ir toje nepriklausomoje Lietuvoje turėsianti garbingą vietą.

Darydamas savo pranešimą Sąjūdžio Tarybos pirmininkas prof. Vytautas Landsbergis, be kita ko, irgi pasisakė už vieningą visų jėgų, siekiančių laisvės, bendrą darbą. Savo pranešimus taip pat perskaitė Sąjūdžio Seimo Tarybos nariai ekonomistas, akademikas Antanas Buračas bei advokatas Kazimieras Motieka ir Lietuvos Laisvės Lygos veikėjas Antanas Terleckas. Pastarasis, kaip įprasta, kritikavo Sąjūdžio skelbiamą parlamentarinį kelią į nepriklausomybę.

36-ji Europos lietuvių konferencija oficialiai baigėsi praėjusį šeštadienį tautiniu vakaru. Jo metu Vilniaus Jaunimo teatro aktoriai atliko savo koncertinę programą. Tačiau sekmadienį, pagrindiniai konferencijos dalyviai dar pasirašė nedidelį, bet svarbų dokumentą, kuris per Sąjūdžio Informacijos agentūrą pasiekė ir mus. Pasirašytasis dokumentas paruoštas anglų kalba. *(Toliau radijo pranešėjas perskaitė dokumento tekstą ir jį pasirašių asmenų pavardes bei jų titulus. Vilniaus radijo pasisakymas užbaigiamas šitaip:)*

Be kita ko, pažymėsiu, kad šiame dokumente pirmą kartą Antanas Terleckas pristatomas kaip Laisvės Lygos pirmininkas.

Apie Europos lietuvių konferenciją Gotlando saloje gana plačiai rašė Švedijos laikraščiai, ypač pažymėdami Lietuvos atstovų dalyvavimą.

Be jokios abejonės, prie šio įvykio grįšime ir mes kitose Vilniaus radijo laidose.

NIJOLĖ SADŪNAITĖ „DIEVAS SU MUMIS" SUVAŽIAVIME

Į Prancūziją atvykusi buvusi sąžinės belaisvė Nijolė Sadūnaitė kaip garbės svečias dalyvavo Paray le Monial vietovėje, netoli Paryžiaus, vykstančiame prancūzų katalikų charizmatinio sąjūdžio „Dievas su mumis" suvažiavime. Jis yra sutraukęs apie keturis tūkstančius tikinčiųjų — kunigų, vienuolių ie pasauliečių, tarp kurių yra nemažai jaunimo. Kaip pažymėjo Sadūnaitė, jie yra ypatingi Šventosios dvasios garbintojai, atsivėrę Šventosios Dvasios veikimui. Sąjūdžio narius jungia bendra meilė, džiaugsmas, ramybė.

Paray le Monial vietovė yra garsi tuo, kad joje 17-jo šimtmečio pabaigoje gyveno šventoji Margarita Marija Alacoque, kuriai apsireiškė Kristus. Iš čia kilo Švenčiausios Jėzaus Širdies garbinimo sąjūdis dabar išsiplėtęs visoje katalikų Bažnyčioje. Charizmatikų suvažiavimas Paray le Monial vyko ligi rugpjūčio 6-tos dienos. Jam pasibaigus Nijolė Sadūnaitė sugrįš į Paryžių, o vėliau ji vyks į Ispaniją, kur rugpjūčio 13-20 dienomis Santiago de Compostela šventovėje dalyvaus pasaulio katalikų jaunimo suvažiavime. Čia, dalyvaujant Popiežiui Jonui Pauliui II-jam bus taip pat atžymėta Pasaulinė Jaunimo diena. Jaunimo konferencijoje dalyvaus ir Lietuvos Ateitininkų grupė.

VAT.R

KAUNO SĄJŪDIS PAMINĖJO PREZIDENTO A. SMETONOS JUBILIEJŲ

Rugpjūčio 13 d. Kauno Persitvarkymo Sąjūdis iškilmingai paminėjo prezidento Antano Smetonos gimimo 115 metų jubiliejų. „Kauno Aidas", Sąjūdžio laikraštis, pirmame puslapyje įdėjo didelę A. Smetonos nuotrauką ir gražų jo gyvenimo aprašymą.

ĮKURTAS LIETUVOS JAUNIMO AKTYVISTŲ FRONTAS

Pranešime VLIKui sakoma, kad įkurtas Lietuvos jaunimo aktyvistų frontas šios sudėties:

Lietuvos tautininkų jaunimo sąjunga — Jaunoji Lietuva,

Lietuvos Helsinkio grupės jaunimo skyrius,

Lietuvos Laisvės Lygos akademinis jaunimo skyrius,

Krikščionių demokratų sąjungos akademinis jaunimo skyrius,

Studentų korporacija Neo-Lithuania.

Kaunas, 1989 m. rugpjūčio 12 d.

SIEKIANT LIETUVOS EKONOMINIO SAVARANKIŠKUMO

Praėjusią savaitę pasibaigė TSRS AT sesija, kurios dienotvarkėje mums labiausiai rūpėjo įstatymo „Dėl Lietuvos TSR ir Estijos ekonominio savarankiškumo" svarstymas. Įstatymo preliminarinis nagrinėjimas prieš pateikiant jį sesijai buvo pavestas Ekonominės reformos komitetui, kuris kartu su kitomis ekonominio profilio komisijomis beveik dvi savaites kasdien posėdžiavo ir organizavo parengiamuosius veiksmus, įskaitant pastabų ir pasiūlymų apibendrinimą, siūlomų pataisų formulavimą, jų derinimą su suinteresuotomis pusėmis ir pan. Penkių žmonių darbinė grupė šio komiteto sudėtyje (iš Lietuvos pusės joje dirbo K. Prunskienė) kompromisų paieškose bandė išlaikyti nepakitusią įstatymo esmę, atspindinčią respublikose priimtus ekonominio savarankiškumo įstatymus. Tai padaryti visgi pavyko, nors diskusija buvo nelengva, oponentai bandė apriboti mūsų savarankiškumą, ypač reguliavimo sferų srityse. Komitetui pritarus (50 balsų už, 3 — prieš, 1 — susilaikė) įstatymas 1989 m. liepos 26 d. buvo svarstytas sesijoje. Priimtas nutarimas pritarti jam pirmame skaityme. Įstatymas išsaugojo pagrindinius punktus, kurių visuma suformuoja galimybę savarankiškai tvarkyti savo ūkį.

Kyla natūralus klausimas — kas bus toliau su šiuo įstatymu? Jo laukia antrasis, tikimės — paskutinysis svarstymas ir priėmimas. Prie Lietuvos ir Estijos šioje stadijoje prisijungia ir Latvija. Nei viena iš respublikų nesiruošia trauktis nuo jų tautų pritarto ekonominio savarankiškumo turinio, jį kaip nors apriboti arba pereiti prie „vadovavimo sąjunginių respublikų ekonominei ir socialinei sferoms bendrų pagrindų", t.y. sąjunginių organų parengto alternatyvaus projekto, kurį bandoma primesti respublikoms iš viršaus.

SIA/LIC

LIETUVOJE

Nuodingų atliekų problema

Kaip ir pramoniniuose kraštuose, šiuo metu Lietuvoje gamybos procesuose susidaro gan daug nuodingų atliekų. Tai — panaudoti tepalai, skiedikliai, organinės cheminės medžiagos (dažymo, naftos-chemijos pramonės), neorganinės cheminės medžiagos (rūgštys, šarmai, chromo, sunkiųjų metalų atliekos, tirpalai, turintys cianidų), pesticidai. Per metus jų susidaro apie 70 tūkstančių tonų. Tik maža jų dalis neutralizuojama, utilizuojama. Dauguma per drenažą, miestų kanalizaciją patenka į ežerus, upes, išverčiama į buitinių atliekų sąvartynus arba šiaip išpilama toliau nuo žmonių akių.

Tos atliekos kelia pavojų gyventojų sveikatai, todėl įmonės įpareigotos kaupti jas ir padaryti nepavojingomis. Tačiau Lietuvoje nėra nuodingoms atliekoms nukenksminimo įmonės, kokias turi pramoninės šalys ir net kaimyninė Suomija. Apie tokios įmonės statybą kalbama jau keli metai, net ruošiami projektai. Bet reikia gauti valiutos, užmegzti ryšį su užsienio firmomis, statančiomis tokias įmones. Kita kliūtis: niekas nenori jos savo rajone turėti.

Valdžios žmonės aiškina, kad tokios įmonės ekologiškai nėra pavojingos. Vakarų šalyse jos statomos ir eksplotuojamos jau antrą dešimtmetį. Lietuvoje pastatyta įmonė būtų naudojama tik respublikoje susidariusioms pavojingoms atliekoms realizuoti.

Nauja prekybos tvarka

Nuo rugpjūčio 1 dienos visose Lietuvos parduotuvėse įvedama nauja deficitinių (trūkstamų) prekių pardavimo tvarka. Tokios prekės bus parduodamos tik vietos gyventojams, griežtai prisilaikant nustatytų normų ir pateikus asmens dokumentą.

Turistams, atvykusiems į Lietuvą, poilsiautojams bei svečiams deficitinės prekės neparduodamos, išskyrus: mėsos — iki 0.5 kg., dešros — 200 gr., sviesto — 200 gr., fermentinio sūrio — 200 gr. vienam asmeniui.

Deficitinės maisto prekės yra: mėsa ir jos gaminiai, sviestas, fermentinis sūris, pieno konservai, aliejus, kruopos, mielės, kava, arbata. Taip pat, daug kitų prekių: muilas ir t.t.

Lietuvių kalbos kursai

Šių metų lituanistikos kursus prie Vilniaus universiteto lanko 80 tautiečių iš JAV, Kanados, Brazilijos, Australijos, Švedijos ir kitų kraštų. Tuos kursus Vilniaus universitetas surengė jau penkioliktą kartą. Lietuvių kalbos mokosi jaunuoliai, suaugę ir net pensininkai. Kursų vadovas yra docentas Sigitas Plaušinaitis. Jis paaiškino „Tiesos" korespondentei, kad kursuose dirbama keliomis grupėmis, sudarytomis pagal studentų mokėjimą kalbėti lietuviškai. Pratybos vyksta penkias dienas per savaitę visą mėnesį. Dirba dvylika VU dėstytojų.

Lietuvos naftininkai Švedijoje

Lietuvos geologijos mokslinio instituto trys specialistai, Švedijos karališkosios akademijos kviečiami, neseniai buvo nuvykę į Švediją susipažinti su to krašto geologų darbais naftos paieškų srityje. Jie aplankė Stockholmo, Lundo ir Geteborgo universitetus, kur yra geologijos katedros. Geteborge dalyvavo seminare regiono naftos geologijos klausimais. Buvos sutarta dėl Švedijos-Lietuvos mokslinio bendradarbiavimo.

Švedija eksploatuoja naftą Gotlando salos gamtos draustinyje, kur keturiasdešimtyje gręžinių aptikta nafta. Švedija labai rūpinasi ir gamtos apsauga — per 15 metų nebuvo atsitikimo, kad dėl naftos gamybos būtų nors kiek užteršta aplinka.

Lietuviai tikisi, kad nuo 1990 metų (kai Lietuva pradės gyventi ekonominio savarankiškumo sąlygomis) gal atsiras galimybė įsigyti švedų moderniškiausių naftos gavybos įrenginių ir patiems pradėti tvarkingai eksploatuoti Genčių naftos telkinį, iš kurio tikimasi gauti iki 80.000 tūkstančių tonų naftos per metus. Tai labai praverstų atgimstančiai valstybei.

LIETUVOS DEMOKRATAI

Pirma nepriklausoma pokarinės Lietuvos partija, — taip save vadina Lietuvos demokratai, kurie liepos 29-30 dienomis Vilniuje buvo susirinkę į steigiamąjį suvažiavimą. Jame buvo patvirtinta Lietuvos Demokratų partijos programa, įstatai, išrinkta partijos taryba. Ją sudaro Jaroslavas Banevičius, Arūnas Degutis, Jonas Gelažius, Vytautas Jackūnas, Algirdas Karalius, Juozas Krivas, Viktoras Makoveckas, Admundas Mališauskas, Jonas Mugevičius, Petras Pečeliūnas, Povilas Pečeliūnas, Saulius Pečeliūnas, Valdas Petrauskas, Ginutis Vencius ir Valentinas Zobarskas. Suvažiavimo dalyviai priėmė rezoliucijas ir paskelbė pareiškimus Lietuvai rūpimais klausimais. Pirmas pareiškimas yra „dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimo raidos". Pareiškime rašoma:

Nepriklausomos Lietuvos demokratinės valstybės atkūrimas — tai Lietuvos Demokratų partijos artimiausias tikslas. Tai visų pirma ir lemia partijos strategiją bei taktiką. Pasiremiant pagrindiniu — parlamentinės kovos kelią, rašoma pareiškime, aiškėja trys nepriklausomos Lietuvos atkūrimo etapai: iki rinkimų į Lietuvos Aukščiausiąją tarybą, iki Nepriklausomybės įtvirtinimo viduje ir pasaulio valstybių bendrijoje. Pirmojo etapo esmė yra ta, rašoma pareiškime, kad jį vainikuoja rinkimai į Lietuvos aukščiausiąją tarybą, kurios sudėtis didžia dalimi lems Lietuvos valstybės raidą artimiausiu laiku. Šiame etape būtina pasiekti, kad a) faktiškai susiformulavusi daugiapartinė sistema būtų įteisinta dabar veikiančioje Konstitucijoje, b) būtu priimtas demokratinių rinkimų įstatymas, c) visos demokratinės jėgos, aiškiai ir nedviprasmiškai pasisakančios už nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimą, susitelktų rinkiminės kampanijos metu ir sudarytų bendrą kandidatų sąrašą, d) Molotovo-Ribbendropo pakto 50-jų metinių paminėjimas galutinai ir aiškiai parodytų lietuvių tautos valią ir siekius, e) būtų priimtas įstatymas dėl Lietuvos jaunuolių karinės tarnybos atlikimo išimtinai Lietuvos teritorijoje, f) būtų sustabdytas imigracijos srautas, priimant radikalų imigracijos įstatymą ir nedelsiant pradedant jį įgyvendinti.

Antrojo etapo esmė yra ta, toliau pažymima pareiškime, kad naujai išrinkta ir tautos pasitikėjimą turinti Lietuvos aukščiausioji taryba bei jos sudaryta vyriausybė pradeda kurti nepriklausomos valstybės struktūrą. Etapą vainikuoja Nepriklausomybės deklaracijos pareiškimas. Šiame etape, Demokratų partijos nuomone, derybų keliu tarp Lietuvos ir SSSR turėtų būti išspręstas klausimas dėl sovietinės armijos buvimo Lietuvos teritorijoje, turėtų būti įvykdyta demokratinė politinės sistemos reforma, sutinkamai su žmogaus, piliečių ir tautos interesais bei teisėmis, remiantis pagrindiniais demokratijos principais turėtų toliau būti vykdoma ūkio reforma. Trečiojo etapo esmę, Demokratų partijos nuomone, sudaro tarptautinio Lietuvos statuso atstatymas ir įstojimas į Jungtinių Tautų organizaciją. Demokratų partija pažymi, kad ji sieks bendradarbiavimo su visomis politinėmis organizacijomis, einančiomis šiuo keliu.

Viena iš Demokratų partijos priimtų rezoliucijų liečia Lietuvos aneksijos nepripažinimo politikos svarbą ir to pasėkmėje tebeveikiančių Lietuvos diplomatinių atstovybių reikšmę Lietuvai. Partija, tarp kita ko, čia pasisako prieš bet kokių LTSR valdiškų atstovybių kūrimą ir vertina panašius žingsnius prieštaraujančiais tarptautinei teisei.

Rezoliucijoje dėl kultūros ir švietimo sistemos, Demokratų partija reiškia nuomonę, kad kultūros krizė Lietuvoje — tai fizinio ir dvasinio genocido, vykusio nuo 1940-jų metų okupacijos, dėsninga išdava: iš šalies primesta totalitarinė politinė sistema nutraukė natūralią kultūros raidą. Remdamasi įsitikinimu, kad kultūrinio gyvavimo pilnatvė ir nuosekli raida įmanoma tik nepriklausomoje valstybėje, esant politiniam pliuralizmui, partija ragina sudaryti sąlygas tautinės kultūros vientisumui ir tęstinumui, panaikinti cenzūrą ir demonopolizuoti masinės informacijos priemones, sudaryti galimybę religiniai kultūrai tapti pilnateise Lietuvos kultūros dalimi, dėti pastangas sugrąžinti išvežtas kultūros meno vertybes, deideologizuoti švietimo sistemą.

Rezoliucijoje dėl žemės ūkio Demokratų partija teigia, kad reikia siekti žemės ūkio valdymo sistemos pertvarkos, atkuriant laisvą žemdirbių veiklą, garantuojant nuosavybės, verslininkystės įmonių ir organizacijų veiklos laisvę, įgyvendinant laisvos rinkos ekonomiką. Galop, kitoje rezoliucijoje pažymima, kad siekiant teisinės valstybės reikia iš esmės įvertinti ir peržiūrėti specialių tarnybų veiklą, uždavinius bei tikslus, apibrėžiant jų kompetenciją, biudžetą, kadrų apimtį ir atsiskaitomumą specialiai aukščiausios tarybos komisijai.

SIA/LIC

Žalgirio jauniai — laimėtojai

„Žalgirio" jaunių (iki 18 metų) futbolo komanda buvo pakviesta rungtyniauti 3-me Readingo tarptautiniame futbolo turnyre, netoli Reading, Wokinghamo miestelyje. Finalinės rungtynės buvo žaidžiamos Palmer Parko stadione Readinge. Turnyras vyko rugpjūčio 6-13 dienomis.

Turnyro dalyviai buvo padalinti į dvi grupes: A ir B. Grupės A laimėtojai turėjo žaisti pirmame pusfinalyje su grupės B finalo pralaimėtojais, o antrame pusfinalyje — grupės B laimėtojai — su grupės A finalo pralaimėtojais. Be Žalgirio A grupėje dalyvavo šios futbolo komandos: Aldershoto, Wokinghamo miesto ir amerikiečių futbolo komanda California Condors.

Net ir 52 valandų kelionė iš Vilniaus, kurios didesnę dalį žalgiriečiai praleido stovėdami, nesumažino jų veržlumo ir pirmose rungtynėse nugalėjo amerikiečių California Condors futbolo komandą 17:0 rezultatu. Jų antros rungtynės vyko antradienį prieš Wokingham miesto futbolo komandą, kurią žalgiriečiai nugalėjo 7:1. Ketvirtadienį jie susitiko su Aldershot komanda, kurią įveikė 2:0 ir tapo A grupės nugalėtojais. Pirmąjame pusfinalyje žalgiriečiai susitiko su B grupės finalo pralaimėtojais, kuriuos sumušė 6:0. Artėjo finalinės rungtynės su antrojo pusfinalio ir B grupės nugalėtojais Newbury.

Sekmadienio vakare Readingo Palmer Parko stadione vyko 3-čio Readingo tarptautinio futbolo turnyro finalas. Žalgiris susitiko su Newbury. Abiem komandom išsirikiavus buvo grojami Lietuvos ir D. Britanijos himnai. Buvo praneštos komandų žaidėjų pavardės. Anglų pranešėjui nelabai sekėsi ištarti žalgiriečių pavardes. Rungtynes pradėjo Žalgiris ir tuoj pat autoritetingai prispaudė priešininkus savo pajėgumu ir geresne žaidimo technika. Po 10 žaidimo minučių jie įmušė pirmąjį įvartį. Maža lietuvių grupė, stebėjusi šias rungtynes, palaikė Žalgirį ir garsiai šaukdami jį skatino. Šventiška nuotaika buvo laikinai pertraukta, kai teisėjo nubausti du žaidėjai, po žaideją iš kiekvienos komandos, turėjo pasitraukti iš žaidimo aikštės. Tačiau stebint puikiai žaidžiančius žalgiriečius, šis įvykis buvo greitai pamirštas. Rungtynių puslaikis buvo baigtas 1:0, bet lengvai galėjo būti 3 ar 4:0 žalgiriečių naudai.

Antrasis puslaikis prasidėjo, kaip ir pirmasis, Žalgiriui visiškai dominuojant žaidimą. Antrąjį įvartį jie įmušė puslaikio pradžioje o belikus 20 minučių — iš kornerio pasuotės, galva buvo įmuštas 3-sis įvartis. Po to Žalgiris truputį atsileido ir toliau žaidė su Newbury, kurie prieš rungtynių galą žaidė visiškai demoralizuoti. Žalgiris vėl turėjo daugelį progų padidinti savo naudai rezultatą, bet rungtynės galutinai baigėsi Žalgirio naudai 3:0.

Žalgiriui buvo įteikta laimėtojo taurė, medaliai ir visa komanda, ne tik su laimėtojų taure, bet ir iš žiūrovų pasiskolintom lietuviškom vėliavom, buvo nufotografuota. Po rungtynių, žaidėjams vos spėjus atsisveikinti, pasikeisti adresais ir pažadais pasikeisti treningais su atsilankiusiais į rungtynes vietiniais lietuviais, jie buvo skubiai nuvežti į turnyro rengėjų suorganizuotą priėmimą.

Už Žalgirį žaidė 14 futbolistų: Dainius Brazaitis, Svajūnas Česnulis, Andrius Dilys, Tomas Gražiūnas, Vytautas Karvelis, Gytis Kavaliauskas, Žydrūnas Merkelis, Eduardas Morozas, Sergėjus Novikovas ir Darius Šulčius. Juos atlydėjo: Algimantas Jarašiūnas (vadovas), Petras Santackas (mokytojas), Kęstutis Latoža (treneris), Algirdas Vosylius (treneris), Aleksandras Ūdras (gydytojas), Rimvydas Derkintis (sponsorius) bei du spaudos atstovai: Rimvydas Valatka ir Rolandas Barysas.

Žalgirio klubas ir visi lietuviai gali didžiuostis tokiu komandos pasirodymu ir sportišku jų elgesiu, už ką jie tapo brangūs visiems.

A. Blinstrub

„Europos Lietuvį" siuntinėjame į visus pasaulio kraštus. Užsisakykite „Europos Lietuvį".

SVETIMOJE SPAUDOJE

Užsienio spauda plačiai informuoja apie aukščiausiosios tarybos Maskvoje didele balsų dauguma priimtą Pabaltijo kraštų ekonominio savarankiškumo projektą.

Tuo klausimu skelbiamuose straipsniuose spauda reiškia vieningą nuomonę, kad minėto projekto priėmimas yra labai svarbus pabaltiečių laimėjimas jų siekiuose už Lietuvos, Latvijos ir Estijos ne tik ekonominę, bet ir politinę autonomiją. O po žodžiu „autonomija", pastebi apžvalgininkai, slypi dar radikalesni ir dabar jau balsiai skelbiami reikalavimai, būtent, palaipsniškai atgauti nepriklausomybę. Straipsniuose taip pat atkreipiamas dėmesys į tai, jog pabaltiečiai jau daug metų skundžiasi, kad Maskva buvusius nepriklausomus Pabaltijo kraštus nuo pat jų prievartinio įjungimo į Sovietų Sąjungą ekonominiai išnaudoja, grobia tų kraštų išteklius už tai beveik nieku neatsilygindama. Tokia padėtis, pastebi apžvalgininkai, yra sukėlusi didelį nepasitenkinimą Pabaltijo kraštuose, kurie nepriklausomybės laikais buvo ekonominiai smarkiai pažengę pirmyn. Spauda rašo, kad aukščiausioji taryba, priėmusi Pabaltijo kraštų ekonominio savarankiškumo projektą ratifikuoti paverčiant įstatymu, tuo būdu sudarant sąlygas Pabaltijo kraštam jau nuo ateinančių metų pradžios savarankiškai tvarkyti savąją ekonomiką.

Spaudos agentūros praneša, kad Estijoje, tuo tarpu, šiomis dienomis streikavę rusai darbininkai penktadienio rytą sugrįžo atgal į darbą. Jie nutraukė protesto akciją gavę užtikrinimą, kad bus sudaryta valdžios komisija jų nusiskundimam apsvarstyti. Rusai darbininkai, kaip žinoma, įsikūrę Estijoje prieš estų tautos valią, ir dešimtmečiais naudojęsi privilegijomis, kurių neturėjo patys estai savoje tėvynėje, dabar yra susirūpinę, kad jų teisės būsiančios apribotos. Jie laiko diskriminavimu tai, kad Estijoje estų kalba paskelbta valstybine, kad imigrantam bus aprėžtos balsavimo teisės, kad įsidarbinti galės tik tie svetimšaliai, kurie bent penkerius metus gyvens Estijoje. Kaip pastebi spaudos agentūros, rusų protestai ypatingai nejaudina estų, kurie iki šiol buvo priversti toleruoti rusų imigraciją, bet dabar yra pasiryžę jai užkirsti kelią, siekdami apsaugoti estų tautinę egzistenciją. Dėl rusų darbininkų vykdomų streikų, rašo spaudos agentūros, estai nereiškia ypatingo susirūpinimo, nes, kaip pažymėjo vienas estas, nuo streikų labiau nukenčia pati Rusija, negu Estija, kadangi įmonėse gaminamos prekės yra gabenamos į Rusiją.

AP

VILNIUS GRĮŽTA PRIE LIETUVOS

KAZYS BARONAS

IV

Rugsėjo mėn. 15 d. Vis blogesnės žinios pasiekia mus iš fronto. Varšuva yra apsupta ir atkirsta. Gaunamos žinios sako, kad maršl. Rydz-Smigly ir visas štabas randasi Kutose arba Kolomyjoje (Rumunijos siena — K.B.). Prezidentas J. Moseicki ir Lenkijos vyriausybė su min. pirm. gen. Slawoj-Skladovskiu yra Zaleščikuose (taip pat prie Rumunijos sienos — K.B.) ir greičiausia pasiruošę apleisti Lenkiją ir persikelti į Prancūziją ar Angliją.

Čia iš savo pusės norėčiau pridėti keletą pastabų, papildymų.

Gen. Rydz-Smigly (jį teko ultimatumo dienomis matyti Vilniuje) buvo išpopuliarintas visuomenėje, lenkų kariuomenėje. Jo vardu buvo pavadinti karių sporto klubai pvz. Vilniuje, Gardine, jo vardu buvo pavadintos gatvės, aikštės. Kariniais gabumais nepasižymėjo, ką parodė karas su Vokietija. Trečią ar ketvirtą karo dieną neteko lygsvaros, duodamas priešingus karinei padėčiai įsakymus. Dar gyvendamas Kanadoje skaičiau viename lenkų žurnale, kad gen. Rydz-Migly grįžo iš Rumunijos į Lenkiją, apsistodamas pas seną moterį ir mokytojavo. Palaidotas, tačiau nežinomas jo kapas, nežinoma kokiose kapinėse. Jo žmona gyveno Paryžiuje. Turėjo daug brangenybių, daug aukojo lenkų tautos fondui. Vieną rytą jos lavonas buvo rastas Senos upėje. Po kelių dienų Paryžiaus policija „nusiplovė" rankas. Taip ir liko paslaptyje jos mirties priežastis. Prezidentas Ignas Moseicki iš Rumunijos persikėlė į Šveicariją, čia vedė savo sekretorę (buvo našlys ir mirė 1946 m. — K.B.).

Šiandien aptarėme su min. Charvetu eventualų Lenkijos pasiuntinybės evakuacijos klausimą, jeigu Vokietija užimtų Lietuvą. Nutarėme, kad visa pasiuntinybė per Rygą, Taliną ir Helsinki vyks į Švediją, o aš kaip kariškis Prancūzijon į formuojamus lenkiškus dalinius.

Šiandien min. Charvant, pakviestas Vilniaus vaivados Maruševskio, išvyko į Vilnių. Mat reikalinga išvežti tam tikrą pinigų sumą, svetimą valiutą ir auksą, pavestą Maruševskio dispozicijai iš valstybinio Lenkijos banko, Vilniaus sk. (Rugsėjo mėn. 18 d. raudonoji armija užėmė Vilnių. Tuoj pat prie banko Gedimino gatvėje Nr. 4 pastatė sargybą. Tačiau, kaip matome, banko kasa buvo tuščia — K.B.).

Rugsėjo mėn. 17 d. Šiandieną 4 val. r. gavau iš Vilniaus žinią, kad Sovietų Rusija, be jokio karo paskelbimo, peržengė Lenkijos sieną. Ką tas reiškia? Bendradarbiavimas su vokiečiais ar apsisaugojimas savo sienų. Paskutiniai politiniai Rusijos ėjimai rodo, kad ji numato Lenkijai atimti vakarinę Gudiją ir vakarinę Ukrainą. Tai bus naujas, iš eilės ketvirtas Žečpospolitos padalinimas, įvykdytas tų pačių grobikų — galiūnų.

Labai teisingai ir tiksliai Lenkijos karo atstovas Lietuvoje apibudino Vilniaus padėtį prieš pat Lenkijos žlugimą, kadangi mūsų sostinėje viešpatavo tikra suirutė. Vilniuje, ne tik kad nebuvo stiprios lenkų įgulos, bet taip pat jame buvo jaučiamas maisto trūkumas, kurį dar daugiau padidino Lenkijos atbėgėliai. Jau nakties metu reikėdavo stoti į eilę prie kepyklos, prie kokios nors maisto krautuvės. O sužinojus, kad mėsinėje kitą rytą bus parduodama kiek mėsos — žmonių eilutė susidarydavo jau ir iš vakaro.

Tėvas, turėdamas plačias pažintis, visuomet „sukombinuodavo" bulvių, duonos (vieną dieną atnešė net rugių maišą!) ar net keletą kiaušinių ir kiek lašinių. Deja, lenkiškų zlotų niekas neprašo ir jų neima. Kiekvienas turėjo zlotų pilnas kišenes (ir tėvui miesto savivaldybėje išmokėjo net trijų mėnesių pensiją!), tad aplinkiniai ūkininkai prašė auksinių rublių, tabako, svaigalų. Pirmą kartą susipažinau su „mainų prekyba" ir gyventi su ja (tik su trumpa pertrauka) teko iki pat išvykimo iš Vokietijos Kanadon.

Pažinojo vietiniai tėvą, dažniausiai vadindavo vardu (kartais pridėdami „litwin"), tad jam užėjus pas ūkininkus prie Naujosios Vilnios (tarp N. Vilnios ir Vilniaus tėvas statė geležinkeliečiams namus) jie tuoj pat klausdavo — ką galvoja „Litva kovienska", ką sako Kauno radijas? Mat mieste plačiai buvo kalbama, kad Vokietija „gundo" Lietuvą užimti sostinę, o Hitleris padės Lietuvai karo žygyje. Bet tėvas visuomet atsakydavo, kad Kauno radijo neklausome (visuomet užsukdavome aparatą išklausyti žinių iš Kauno!), o dabar, paskelbus Prancūzijai ir D. Britanijai karą, Lenkijos padėtis yra labai gera.

Lenkijos atbėgelių žinios buvo labai liūdnos. Vokiečiai artinasi prie Varšuvos, neužimtoje Lenkijos dalyje didžiausia betvarkė.

Sekmadienis, rugsėjo mėn. 17 d. Po šv. Mišių, pusryčiaujame prie virtuvės lango, tačiau nuotaika bloga. Gal ūkanotas rytas, o gal matyti liūdni vaizdai miesto gatvėse yra tuo akstinu, nes mūsų sostinė ne ta pati, kaip prieš karą: gražiuose miesto parkuose ganosi kavalerijos arkliai, vėjas nešioja popiergalius, keli seni — nemobilizuoti vežikai, stovi pagrindinėse miesto gatvėse. Nesigirdi vaikų klegesio, susikaupę ir rimti žmonių veidai.

Staiga — priešlėktuvinės patrankos šūviai ir lėktuvų motorų ūžesys, skirtingas nuo vokiškų lėktuvų. Instinktyviai bėgame į kiemą, keliame galvas aukštyn, nes lėktuvai skrenda virš mūsų namų. Aiškiai matomos raudonos žvaigždės. Sovietiniai?! Priešlėktuvinė daugiau nešaudo. O gal gautas toks įsakymas? O gal tie lėktuvai skrenda bombarduoti Vokietijos? Įvairūs spėliojimai, įvairios mintys.

Ne! Sovietų Sąjungos kariuomenė peržengė Lenkijos sieną, smogdama savo vakarų kaimynei pelį į pečius. Vakare, policija KOP (Korpus Ochrony Programieza — Pasienio apsaugos korpas) net ir kariuomenės daliniai, žygiuoja per Žaliąjį tiltą Ukmergės gatve į Lietuvos pasienį. Iš valstybinių pastatų dūmtraukiu į dangų kyla dūmai, ant šaligatvių mėtosi apdegusių raštų gabaliukai (gal lietuvių bylos?), mėtosi sulaužyti dviračiai, parkuose laisvai ganosi arkliai.

Paskutinės Lenkijos dienos.

Pirmadienis, rugsėjo mėn 18 d. Mieste pasirodo „Slowo" „Dziennik Wilenski" dienraščių ekstra laidos pranešdamos, kad Hitleris žuvo (ar pasikorė), D. Britanija ir Prancūzija įžygiavo į Vokietiją ir t.t. Džiaugsmas, žmonės bučiuojasi, dalis krautuvių plačiai atidaro duris. Už beverčius zlotus galima nusipirkti tabaką, kiek maisto. Vakare uždegamos net šviesos, atidaromi net kinai. Su klasės draugu Gediminu Astraičiu užsukame į miesto kiną (jaunystė-klvailystė!) prie Aušros Vartų (šiandieną Filharmonija), tačiau mūsų didžiausiam nustebimui, salėje sėdi gal penki-šeši žiūrovai. Po pusvalandžio uždegamos šviesos, prašant apleisti kiną. Išeiname į gatvę. Girdime patrankų šūvius. Aišku, Vilnių supa raudonarmiečiai, o lenkų partizanai ir kariai atsako kulkosvydžių ir šautuvų šūviais. Į namus bėgame ne pagrindinėmis gatvėmis, bet skersgatviais, Bokštų gatve, nusileisdami Užupyje, kur mūsų laukia rūpestingi tėvai. Motina man tuoj pat sako: „slėpkis, nes tavęs ieškojo lenkai". Kokiu tikslu? Dar ir šiandieną man neaišku. Gal miesto gynybai? Žinojau, kad lenkai gimnazistai organizuoja dalinius. O gal jie nepasitiki svetimtaučiais, norėdami izoliuoti lietuvius, rusus, gudus? Tokiu atveju turėjo ir tėvą paiimti.

Paklausiau visuomet rūpestingos motinos, praleisdamas visą naktį geroje slėptuvėje, girdėdamas kulkosvydžių tratėjimą ir patrankų šūvius. Ryte, atėjęs tėvas sako, kad mūsų gatvėje jau stovi sovietiniai tankai. Smalsumas pamatyti raudonarmiečius išsklaido visą nuovargį.

(Bus daugiau)

LPS Panevėžio krašto sueigoje

Liepos 22 d. Panevėžyje įvyko LPS Panevėžio krašto sueiga. Joje dalyvavo LPS Pasvalio, Biržų, Kupiškio, Rokiškio, Pakruojo, Anykščių, Panevėžio rajonų ir Panevėžio miesto tarybų atstovai. Išpausdiname sueigoje priimtus dokumentus.

REZOLIUCIJA

Dėl santykių su vietos tarybinio ir partinio aparato atstovais.

Tautinis atgimimas, pastangos sukurti valstybingumą — svarbiausi nūdienės Lietuvos reiškiniai. Visuomenė pamažu atsigauna, ima spręsti skaudžias problemas. Demokratinės jėgos, kurių svarbiausia — LPS, vienija nepriklausomos valstybės atkūrimo idėją. TSRS liaudies deputatų rinkimai parodė, kad Lietuvos žmonės pritaria šiam tikslui.

Kol kas teturime tik daugiau ar mažiau demokratiškai išrinktą Respublikos atstovų delegaciją Sąjungoje. Dabartiniai Lietuvos aukščiausi ir vietiniai valdžios ir valdymo organai sudaryti nedemokratiškai. Pažymėtina, kad mūsų krašto miestų ir rajonų tarybinėje ir partinėje vadovybėje daugumą sudaro autoritarinio režimo suformuoti funkcionieriai. Matydami visuomenės nusiteikimą atgaivinti demokratiją, jie nerimauja dėl savų postų ir privilegijų. Atvirai priešintis visuomenei bijoma. Todėl vieni jų faktiškai nusišalino nuo aktualių problemų sprendimo, visaip vilkina pasikeitimus, kiti griebėsi madingos retorikos, bandydami pelnyti žmonių palankumą. Nors šie valdininkai ragina ne žodžiais, bet darbais kelti Lietuvą, tačiau patys veikia senais metodais, stabdo pažangą. Visuomenei, užuot sutelktai kibus į svarbiausius darbus, vis dar tenka įrodinėti savo vadovams tai, kas akivaizdu.

Negalime tikėti stebuklingų vietinių funkcionierių atsivertimu. Meilę Lietuvai reikia įrodyti konkrečiais darbais, o ne žodžiais. Ne rytoj, bet šiandien.

Panevėžio krašto sueiga, atsižvelgdama į realią padėtį nutaria:

— santykiuose su vietinio partinio ir tarybinio aparato atstovais pasirinkti poziciją atsižvelgiant į svarbiausią mūsų tikslą — Nepriklausomos Lietuvos atkūrimą;

— reikalauti iš visų rangų vadovų, kad demokratinių normų būtų laikomasi jau dabar;

— siekti, kad būtų jau dabar sprendžiamos aktualios krašto politinės, ekonominės, socialinės, ekologinės problemos;

— vertinti krašto partinius ir tarybinius vadovus pagal konkrečius darbus.

NUTARIMAS

Dėl veiksmų koordinavimo Lietuvos TSR AT ir vietinių tarybų rinkimuose.

Suvokdami artėjančių Lietuvos TSR AT ir vietinių tarybų rinkimų svarbą, siekiant demokratiškos ir nepriklausomos Lietuvos, Panevėžio krašto Sąjūdžio sueiga nutaria:

— sudaryti krašto rinkiminės kampanijos štabą ir koordinuoti tarpusavio veiksmus;

— Sąjūdžio krašto taryboms ruošiantis rinkimams, visomis galimomis priemonėmis aiškinti Molotovo-Ribbentropo pakto reikšmę, tarptautinių sutarčių ir valstybių atsakomybės klausimus, tautų apsisprendimo teisės principą;

— rengiant visam kraštui reikšmingas akcijas, derinti savo veiksmus. Įgalioti Sąjūdžio Panevėžio miesto tarybą koordinuoti krašto Sąjūdžio veiklą.

LPS PANEVĖŽIO KRAŠTO MIESTO IR RAJONŲ TARYBŲ *KREIPIMASIS* Į LPS PANEVĖŽIO KRAŠTO GRUPES

Tauta kupina vilties ir ryžto. Greit Lietuva žengs dar vieną žingsnį į tautinės valstybės sukūrimą — į demokratinių visos Lietuvos ir savivaldybinių parlamentų išrinkimą.

Parinkdami galimus kandidatus, tuojau ruoškimės AT ir vietinių tarybų rinkimams.

Deputatinis korpusas — aktyvioji tautos dalis. RINKIMAI TURI BŪTI UŽTIKRINTI, KAD JŲ ATSTOVAI TIKSLIAI VYKDYS JUOS IŠRINKUSIŲ ŽMONIŲ VALIĄ.

Deputato patikimumas — pagrindinis kriterijus, atrenkant kandidatus. Turime žinoti, kad mūsų kandidatas ne tik pritaria Lietuvos Nepriklausomybės idėjai, bet pasiruošęs realiai ją įgyvendinti. Išsiaiškinkime, ar jam užteks kompetencijos deputatinei veiklai, kaip jis dirba, kaip jį vertina bendradarbiai, ką nuveikė žmonėms be savo tiesioginio darbo.

Pasirinkime tik pasiryžusius statyti, tik mokančius tai daryti! Atrinkime dukras ir sūnus, kuriems net sunkiausią valandą Lietuvos Nepriklausomybės siekis būtų dvasios stiprybės jėga!

LIETUVOS TSR AUKŠČIAUSIOS TARYBOS PREZIDIUMUI *PAREIŠKIMAS*

Numatytus į Lietuvos TSR AT ir vietines tarybas rinkimus suvokiame, kaip žingsnį į demokratiją, Lietuvos valstybingumo atkūrimą. Bet koks demokratiškų valstybės valdžios organų struktūros kūrimas paprastai pradedamas centrinių valstybės organų sudaryme.

Konstatuojame:

— Respublika nuo 1990 m. sausio 1 d. pradeda ekonominio savarankiškumo koncepcijos įgyvendinimą;

— vietinių tarybų savivaldybės principai bei įstatyminiai aktai tebėra neparuošti.

Manome, kad dabartinė Lietuvos TSR AT, išrinkta 1983 m. nedemokratiškai, yra nepajėgi spręsti iškilusius naujo tipo klausimus.

Todėl būtina dar šiais metais surengti demokratiškus rinkimus į Lietuvos TSR AT ir sušaukti jos pirmąją sesiją. Rinkimai į vietines tarybas turėtų įvykti vėliau. Tam yra sąlygos: paruoštas Rinkimų įstatymo projektas, pasiruošusi visuomenė.

Šį klausimą būtina apsvarstyti rugpjūčio sesijoje.

LPS Pasvalio raj. taryba
LPS Biržų raj. taryba
LPS Kupiškio raj. taryba
LPS Rokiškio raj. taryba
LPS Pakruojo raj. taryba
LPS Anykščių raj. taryba
LPS Panevėžio m. ir raj. tarybos

Kreipiamės į visus Pasvalio, Biržų, Rokiškio, Pakruojo, Anykščių, Panevėžio miesto ir rajonų gyventojus ir kviečiame paremti mūsų pareiškimą:

— Pateikti priesakus savo dabartinės Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos deputatams;

— Rašyti laiškus su pasiūlymais į Lietuvos TSR AT prezidiumą;

— Skelbti šią nuomonę spaudoje, per vietinį radijo tinklą.

LPS Panevėžio krašto sueigos delegatai
1989.VII.22

ŽMOGUS ANT MĖNULIO

Lygiai prieš 20 metų žmogaus kojos pirmą kartą palietė mėnulio paviršių. Taip žmogaus sena svajonė tapo tikrove. Pirmasis žmogus savo kojomis palietęs mėnulį buvo Neil Armstrong, civilinis Amerikos erdvių tyrinėjimo centro NASA savanoris. Už pusės valandos jį pasekė antrasis mėnulio kabinos astronautas Edwin Aldrin. Astronautai šalia kabinos mėnulio paviršiuje išbuvo iš viso dvi valandas ir 10 minučių. Jų pėdsakai — anot mokslininkų — tenai turėtų išsilaikyti apie milijoną metų. Astronautam nebuvo sunku prisitaikyti prie mėnulio traukos, kuri yra šešis kartus silpnesnė, negu žemės trauka. Tai reiškia, kad mėnulio paviršiuje žmogaus svoris sumažėja šešis kartus.

Nusileidimo akimirksnis 1969 metų liepos 20 d. 23 val. 17 min. Lietuvos laiku buvo akimirksnis, kuris pasiliks neužmirštamas žmonijos istorijoje. Šimtai milijonų žmonių visame pasaulyje įtemptai sekė nusileidimo minutes. Paskutinės kelios minutės buvo pačios pavojingiausios. Jeigu astronautai nebūtų suskubę panaudoti sudėtingą ir labai jautriai reaguojančią valdymo sistemą, erdvių kabina būtų nusileidusi į didžiulį kraterį. Išvengus šio pavojaus, kabinos kojos pasiekė mėnulio paviršių pakankamai plačioje lygumoje. Po nusileidimo už kelių minučių kabinos komendantas Armstrong pranešė žemėje laukiantiem žmonėm: „ Esame nusileidę pakankamai lygioje vietoje, kurioje matosi keletas kraterių nuo dviejų iki 15 metrų pločio. Aplinka nusėta tūkstančiais kitų mažų kraterių... Tolumoje matoma kalva. Čia pat prieš mūsų akis stūkso uolų gabalai nuo 30 iki 90 cm. aukščio.

Kitas astronautas Edwin Aldrin iš savo pusės pirmuosius įspūdžius nuo mėnulio paviršiaus taip išreiškė: „Atrodo kaip uolos nuotrupų rinkinys. Akmenys įvairiausių formų ir įvairiausių spalvų. Daugiausia pilka ir ruda spalva. Tiktai keletas akmenų yra ryškesnių spalvų... Atrodo, tarytum būčiau Naujosios Meksikos dykumoje: uolos, akmenys, dulkės...“ Iš mėnulio kabinos Aldrin kreipėsi į visus, kurie tą akimirksnį įtemptai sekė kiekvieną astronautų žodį, net jų alsavimą:... „Norėčiau prašyti visus, kurie pasaulyje girdi mūsų žodžius, kad kiekvienas į juos įsimąstytų pagal savo sugebėjimus“.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

GERAI INFORMUOJATE

Skubu ir vėl pratęsti savo prenumeratą už šiuos ateinančius metus. Labai gerai informuojate. Jūsų puslapiuose randu smulkesnių ir taiklesnių žinių iš įvykių Lietuvoje ir pajuntu Anglijos ir kitų centrinės Europos lietuvių gyvenimo pulsą. Ačiū jums.

Kun. Vald. M. Cukuras, JAV

Gerbiamoji redakcija.

Esu Lenkijoje gyvenantis lietuvis, lietuvių Draugijos centro valdybos narys ir Lietuvių kultūros paminklų LLR apsaugos komisijos sekretorius.

Prisistatęs, dėkoju LVKD Slupsko Skyriaus vardu už siunčiamą mums jūsų laikraštį. Dar norėčiau pasakyti apie save, kad gyvenu Lenkijos Pamaryje ir einu Slupsko skyriaus valdybos sekretoriaus pareigas. Jūsų laikraštis — tai didelė dovana mums ir malonus ryšys su tautiečiai Europoje, toliau į vakarus.

Mano ypatingą dėmesį atkreipė jūsų laikraščio puslapiuose dvi publikacijos: straipsnis „Gediminas Merkys“ Nr. 15 (205) ir Nr. 14 (2049) informacija-recenzija „Partizanai už geležinės uždangos“.

Noriu pasisakyti dėl šios informacijos, cituoju: „... Daumantas grįžo į Lietuvą, kur buvo išduotas vilniečio J.K.“ — Ne visai atatinka teisinę tvarką. Kad kaltinamas, bet teismo dar neteistas yra minimas inicialais — taip, bet informacija „vilnietis“ — tai jau netaktas. Panašių kaltinamų Lietuvoje ko gero yra dar vienas kitas, tai kaip tiktų, jeigu minint tokius inicialais, būtų informuojama: suvalkietis, žemaitis, biržietis ar švenčioniškis? Kol nėra sudaryta teisminė byla, nebuvo teismo ir nuosprendžio, reikia laikytis teisinės tvarkos ir etikos. Kitaip galima neišvengti skriaudos asmeniui ir visuomeninio pobūdžio nuostolių. Žinau, kiek klaidų buvo padaryta, kiek negero poveikio būta Lenkijoje, kaltinant ir teisiant paskubomis, tiek valdžios įtartus žmones, tiek visuomenės smerkiamus, ypač pirmuoju pokario dešimtmečiu. Neginu J.K., bet skaitau, kad negalima kenkti vilniečio vardui, ir ne tik todėl, kad pats esu vilnietis.

Kartu norėčiau painformuoti Redakciją, taip pat ir kitus suinteresuotus, kad J.K. šeima — du vyresnieji vedę broliai, trečias — partizanas mano būryje, pagaliau ir pats J.K., jauniausias, iki 1944 m. — buvo garbinga ir lietuviškumui didžiai nusipelniusi. Kaip tik dėl to žiauriai nukentėjo nuo sovietų.

J.K. byla mane domina. Prieš 30 metų rizikingai apsilankiau Lietuvoje (išsistengęs iškvietimą į Baltarusiją). Neatsispyriau pagundai susirasti J.K. Vilniuje ir kalbėtis su juo. Neturėjau tikslo pravesti kokią nors kvotą, o sužinoti jo brolio-partizano likimą. Žinoma, pats J.K. kalbėjo apie jo nuotykius ir kaltinimus jam. Dar kartą pabrėžiu, kad nesu linkęs kokiu nors būdu teisinti J.K., o tik tai, kad esu įsitikinęs reikalu kruopščiai ištirti jo bylą.

Tema „Antanas Merkys“ pridedu atskirą rašinį, kuris gal galėtų būti patalpintas jūsų laikraštyje.

Su tautiškais linkėjimais
Antanas Suraučius, Lenkija

POLITINIŲ LIETUVOS PARTIJŲ IR ORGANIZACIJŲ KONSULTACINIO SUSIRINKIMO 3-SIS POSĖDIS

1989 VIII 3 d. „Atgimimo“ redakcijos patalpose įvyko trečiasis Politinių Lietuvos Partijų ir Organizacijų Konsultacinio Susirinkimo posėdis. Jame dalyvavo LP Sąjūdžio, Lietuvos Laisvės Lygos, Lietuvos Demokratų Partijos, LTJS „Jaunoji Lietuva“, Lietuvos Socialdemokratų Partijos, Lietuvos Helsinkio grupės, Politinių Kalinių Gelbėjimo Komitetas, Tarptautinių Žmogaus Teisių Gynimo Asociacijos Lietuvos sk., Lietuvos Humanizmo ir Pažangos Partijos, Lietuvos Tautininkų Partijos bei kai kurių kitų politinių Lietuvos jėgų atstovai. Pirmininkavo — Lietuvos Krikščionių Demokratų Sąjungos narys Viktoras Petkus.

Dienotvarkėje buvo svarstoma: 1. KS darbo reglamento projektas, kurį paruošė 2-jame KS posėdyje sudaryta darbo grupė; KS su projektu supažindino A. Aukštikalnienė; 2. Lietuvos vyriausybės sudarytos komisijos Ribbentropo-Molotovo paktui tirti sudėtis; 3. informacijos apie parašų rinkimo — akciją — tautos mini referendumo — eigą. Buvo aptartos priemonės, kurių reikia imtis norint paspartinti šios akcijos eigą. Kaip informavo LPS ST ats. sekretorius V. Čepaitis. Šiuo metu yra apie 1 mln. parašų; 4. Lietuvos pilietybės įstatymo projektas; 5. rugpjūčio 23 d. renginiai (numatoma: VIII.23 d. Kalnų parke surengti mitingą (organizuoja Nepriklausomybės Sąjunga), organizuoti „Gyvąjį kelią“ (autostrada Vilnius-Ryga-Talinas; rengia Sąjūdis); 6. E. Krikščiūno ir St. Buškevičiaus pasisakymai (savo darbovietėse jie abu patyrė spaudimą dėl politinių įsitikinimų).

Tuo KS baigė savo 3-jį posėdį.

REMIA BALTIJOS VALSTYBES

23-jo Partijos suvažiavimo metu, įvykusio 1989.VI.9-11. Heidelberge, Čekoslovakijos socialdemokratija priėmė šį

NUTARIMĄ

Pilnai remiame Lietuvos, Latvijos ir Estijos tautų aspiracijas kovoje už laisvę ir nepriklausomybę. Mes reikalaujame aiškaus pasmerkimo 1939 metų rugpjūčio 23 dienos Stalino-Hitlerio pakto su jo slaptu protokolu apie interesų sferą abiejų totalitairnių galybių Rytų Europoje. Paktas suteikė Sovietų Sąjungai galimybę įvykdyti iki šiai deinai besitęsiančią Pabaltijo valstybių aneksiją.

Šis neteisėtumo aktas oficialiai nebuvo iki šios dienos atšauktas. Kartu su savo pabaltiečiais draugais reikalaujame pakto anuliavimo *ex tunc* su visomis teisinėmis ir faktinėmis pasėkmėmis.

Nutarimą persiunte Jiři Loewy, „Pravo Lidu“ laikraščio atsakingasis redaktorius. (Postfach 130931, D-5600 Wuppertal 1, West Germany). Čekų socialdemokratai kiekviena proga remia (pvz. Socialistų Internacionalo Kongrese Stockholme) lietuvių, latvių ir estų kovą už laisvę ir nepriklausomybę. Savo laikraštyje Jiři Loewy nemažai vietos skiria įvykiams Lietuvoje. Talpina nuotraukas.

POSĖDŽIAVO PASAULINĖS PABALTIEČIŲ SANTALKOS ATSTOVAI

Pirmą kartą po Europos Parlamento rinkimų š.m. liepos 18 d. Augsburge posėdžiavo Pasaulinės Pabaltiečių Santalkos atstovai. Prie Europos Parlamento Pasaulinę Pabaltiečių Santalką atstovauja estas Viktor Lepik, latvis Gunars Meierovics ir lietuvis Kasparas Dikšaitis. Pasitarime dalyvavo ir latvių Informcijos centro Münsteryje vedėjas Janis Ritenis.

Atstovai apžvelgė šiuometinę padėtį. Pasirodo, kad iš buvusios neoficialios Baltų grupės valdybos į naują parlamentą išrinktas pabaltiečių reikalams palankus tik anglas Christopher Beazley. Neišrinktas nė vienas parlamentaras, dalyvavęs š.m. vasario mėn. kelionėje po Pabaltijį. Tokiu būdu Baltų grupė Europos Parlamente smarkiai sumažėjo.

Pasaulinės Pabaltiečių Santalkos atstovai, įvertindami susidariusią padėtį po Europos Parlamento rinkimų, aptarė ateities veiklos gaires. Netolimoje ateityje numatoma Strasbourge atidaryti Pasaulinės Pabaltiečių Santalkos biurą.

Prie laužo jubiliejinėje skautų stovykloje 1989 metais Lietuvių Sodyboje J.Alkio nuotrauka

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England

Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 18 svarų;

Užsienyje — 22 svarai (Vokietijoje 70 DM) oro paštu.

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS—KADA—KUR?

Rugpjūčio 19 — rugsėjo 4 d. — Nidos spaustuvės vasaros atostogos.

Rugpjūčio 23 — S-H Pakto 50 m. demonstracija Londone. Pabaltiečiai renkasi 13.00 val. prieš Sovietų Ambasadą. Smulkesnių informacijų kreiptis Chris Last 01-508 5142

Rugpjūčio 23 — S-H Pakto 50 m. demonstracija Bonnoje, V. Vokietijoje. Kreiptis: Andris Kadegis, Cheruskerring 49, 4400 Münster, W. Germany.

Rugpjūčio 26 — Boltono Baltijos Tautų Komiteto dešimtmečio sukaktuvių koncertas ir šokiai, 99 Castle Street, Bolton.

Rugsėjo 9 — Baltų Židinys 1989, (Baltic Focus '89), Porchester Center, Queensway, London W2

Spalio 14 — Boltono lietuvių metiniai šokiai ukrainiečių salėje, 99 Castle St., Bolton.

Spalio 15 — Lietuvių kultūros instituto mokslinė konferencija-suvažiavimas Romuvoje.

Lapkričio 3-5 — Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas Romuvoje.

Lapkričio 22-26 — Pasaulio Lietuvių Centre Lemont, Illinois, U.S.A., įvyks VI mokslo ir kūrybos simpoziumas. (EL nr. 24-2059, 2 p.).

1990 m.

Birželio 5-29 — Kopenhagoje įvyks Žmogaus teisių konferencija. (EL. nr. 24-2059, 3 p.).

AUKOS TAUTOS FONDUI

R. Skirius-Morgan — 7 sv.,
K. Murauskas — 5 sv.,
A.A. A. Pukio palikimas per testamento vykdytoją Z. Jurą — 100 sv.
Nuoširdžiai dėkoja

TFA D. Britanijoje

ŽINIA IŠ „VORUTOS"

Telefonu iš Vilniaus gauta ši žinia iš Vorutos ansamblio.

Leiskite per „EL" padėkoti lietuvių DBLSąjungai už galimybę susitikti su tautiečiais D. Britanijoje ir palinkėti visiems ko geriausios sėkmės bei sveikatos. Susitiksime Lietuvoje!

Vorutos vadovai ir dalyviai

PAMALDOS

Nottinghame — rugpjūčio 27 d., 11.15 val., Židinyje.

Stoke-on-Trent — rugpjūčio 27 d., 17.00 val. Šv. Wulstane.

Manchesteryje — rugpjūčio 27 d., 12.30 val.

Nottinghame — rugsėjo 3 d., 11.15 val., Židinyje.

Leicesteryje — rugsėjo 3 d., 14.00 val. Mere Rd., Švč. Širdyje.

Nottinghame — rugsėjo 8 d., Tautos-Šiluvos šventėj, 19.00 val. Židinyje.

Eccles — rugsėjo 3 d., 12.30 val.

Bradforde — rugsėjo 10 d., 12.30 val.

Nottinghame — rugsėjo 10 d., 11.15 val., Židinyje.

Coventryje — rugsėjo 10 d., 14.00 val., Šv. Elzbietoje.

Leamington Spa — rugsėjo 10 d., 16.30 val., Šv. Petre.

STALINO-HITLERIO PAKTO SUKAKTIS

Gėdingo Stalino-Hitlerio Pakto 50 m. sukakties paminėjimui, Baltų Taryba kviečia visus pabaltiečius dėti vainikus, puokštes, ar pavienias gėles prie Jaltos paminklo aukoms, Brompton Road, Londone (prie Victoria ir Albert muziejaus), rugpjūčio mėnesio 23 dieną.

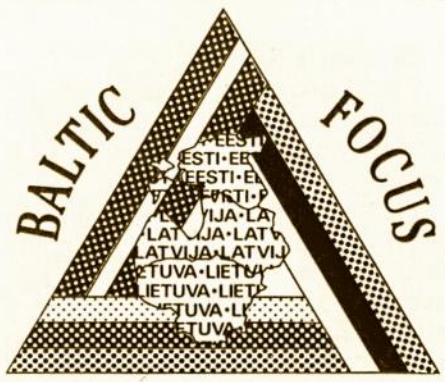

9·9·89

Porchester Centre, Queensway,
London — 1 p.m. — 9 p.m.
KAINA — £2 ASMENIUI
(Bilietai — parduodami prie įėjimo)

Svarbiausias Baltų renginys Britanijoje įvyks už kelių savaičių.

Šalia turtingos kultūrinės programos, skanaus maisto, parodų ir video filmų apie paskutiniuosius įvykius krašte, Britanijos Baltų renginys bus atidarytas Estų Palikimo draugijos prezidento Trivimi Valliste estų Nepriklausomybės Sąjūdžio dalyvio.

Primename, kad BALTIC FOCUS šventės tikslas yra supažindinti vietinius gyventojus su Baltų kultūra ir papročiais, todėl prašome į šį renginį kviesti savo pažįstamus ir bičiulius svetimtaučius. Kuo daugiau asmenų atvyks, tuo didesnis bus šio renginio pasisekimas.

„EUROPOS LIETUVIO" ATOSTOGOS

„Europos lietuvio" redakcija ir administracija rugpjūčio 21 d. pradės šių metų dviejų savaičių vasaros atostogas.

„EL" Nr. 34 išeis po atostogų, rugsėjo 13 d.

Visiems „EL" skaitytojams ir bendradarbiams dėkojame už paramą ir atsiprašome už pertrauką.

BOLTONAS

PABALTIEČIŲ KONCERTAS

Šiais metais Boltono Baltijos Tautų Komitetas švenčia savo 10 metų gyvavimo sukaktuves. Tam paminėti Komitetas rugpjūčio 26 d., ukrainiečių salėje, 99 Castle Street, Bolton, rengia koncertą-šokius.

Koncerte lietuviai, be estų ir latvių pasirodymų, bus atstovaujami mūsų Nottinghamo ir Londono artistų. Todėl visi tautiečiai yra kviečiami į šį koncertą gausiai atsilankyti ir paremti savo daininkus, ir savo skaičiumi nenusileisti estams ir latviams.

Įėjimas kainuos du svarai. Kaip daugumai jau yra gerai žinoma, salėje yra geras ir pigus baras, maisto taip pat bus galima nusipirkti, o šokiams gros latvių kapela iš Mansfieldo.

Tad rugpjūčio 26-tą pasimatysime Boltone!

SUSITIKO BROLIAI

DBLS-gos Boltono skyriaus pirmininkas H. Vaineikis po 45 metų susitiko su savo broliu Emiliu ir jo žmona Birute. Vietinis laikraštis „Bolton Chronicle" liepos 13 dienos laidoje šį brolių susitikimą plačiai aprašė ir įsidėjo visų trijų laimingų giminaičių nuotrauką. Laikraščio reporterė Karen Morley rašo, kad tai ivyko dėka dabartinės glasnost politikos ir po 45 m. nesimatymo broliai susitiko Victorijos stotyje Londone. „Aš, sako Henrikas Vaineikis, buvau labai susirūpinęs, kad jo nepastebėsiu žmonių pilnoje stotyje. Bet pamatęs, atpažinau karto". Jo jaunesnis brolis Emilius, universiteto rektorius, nematė savo vyresnio brolio Henriko nuo to laiko, kai po II pasaulinio karo vokiečių kariai jį suėmė ir išvežė.

Atpasakojusi Henriko Vaineikio pokarinę odisėją, reporterė toliau paaiškino, kad Henrikas iki šiol Lietuvoje nesilankė, nes jo žmona nesveikavo. Iš Sovietų Sąjungos atvykęs brolis pasakė, kad sunkiausioji kelionės dalis buvo gauti Britų vizą. Henrikas Vaineikis, Britų pašto viršininkas dabar pensijoje ir nuolatinis „EL" bendradarbis, žada ateityje aplankyti savo brolį Lietuvoje.

Henriko Vaineikio brolis Emilius ir jo žmona Birutė Anglijoje viešėjo keturias savaites. Jie visi trys buvo atvykę į Londoną ir apsilankė "EL" redakcijoje.

BRADFORDAS

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS IŠKILMINGOS MIŠIOS

DBLS-gos Bradfordo skyrius, kartu su „Vyties" klubo valdyba rugsėjo 9 d., šeštadienį, 17.30 val. Vyties klubo patalpose rengia Tautos Šventės minėjimą.

Programoje kunigo E.J. Putrimo (iš V. Vokietijos) paskaita. Meninę dalį atliks vietiniai Bradfordo daininkai, vadovaujant Pr. Dzidolikui.

Sekmadienį, rugsėjo 10 d., 12.30 val. Šv. Onos bažnyčioje atžymės rugsėjo 8-tos Tautos Šventę iškilmingomis Mišiomis. Jas laikys kunigas E.J. Putrimas, kartu su kan. V. Kamaičiu. Vargonais gros Pr. Dzidolikas.

Maloniai kviečiame visus gausiai dalyvauti minėjime ir sekmadienį šventose Mišiose Šv. Onos bažnyčioje. Norintieji po to dalyvauti bendrose vaišėse sekmadienį, prašomi užsirašyti klube pas kultūrinių reikalų vadovą.

Skyriaus ir klubo valdyba

MANČESTERIS

TAUTOS ŠVENTĖ

Rugsėjo 9 d., šeštadienį, 6 val. vakaro DBLS Mančesterio skyrius ML klube ruošia

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMĄ

Paskaitą skaitys H. Vaineikis.
Prašome visus gausiai dalyvauti.

PARODA

Rugsėjo 16 d. ML klubo patalpose vyks A. Podvoiskio Lietuvos augmenijos ir gyvūnijos parodos uždarymas. Paroda prasidėjo rugpjūčio 16 d. Parodos uždarymo metu, rugsėjo 16 d., taip pat vyks Filatelistų Draugijos „Vilnius" ir Rūtos Popikienės dailės darbų parodos nuo 14.00 val iki 22 val.

Visus prašome atvykti.

Rengėjai

OLANDIJA

ESPERANTININKŲ SUVAŽIAVIMAS

Liepos 16-23 dienomis, Kergrade, Olandijoje, įvyko jaunųjų esperantininkų tarptautinis suvažiavimas, kuriame dalyvavo taip pat esperantininkų atstovai iš Lietuvos. Lietuvių esperantininkų atstovai kongrese rinko parašus peticijai, raginančiai pasaulio esperantininkus pasmerkti Ribbentropo-Molotovo slaptąjį susitarimą pagal kurį trys Pabaltijo valstybės — Lietuva, Latvija ir Estija, prieš tų tautų valią, buvo įjungtos į Sovietų Sąjungą. Peticijoje pažymima, kad šiais metais rugpjūčio 23-ją sueina lygiai 50 metų nuo šio susitarimo pasirašymo. Pasaulio jaunieji esperantininkai buvo kviečiami 1939 m. pasirašytą sutartį laikyti negaliojančia ir reikalauti, kad susitarimo pasėkmės būtų likviduotos. Turimomis žiniomis, šią peticiją pasirašė apie du šimtus Olandijoje vykusio jaunųjų esperantininkų tarptautinio kongreso dalyvių. Tarp Lietuvos atstovų kongrese dalyvavo Vilius Valužis.

LONDONO LIETUVIŲ MAIRONIO MOKYKLOS MOKSLO METŲ PABAIGTUVĖS

Saulėtą rytą ir šviesioj nuotaikoj, liepos 15 d. Londono lietuvių Maironio mokykla atšventė antrųju mokslo metų pabaigtuves. Vyresniųjų klasės mokytojas Vladas Gedmintas šia proga pasakė porą žodžių. Jis džiaugėsi, o su juo dalinosi džiaugsmu ir visi kiti, jog šiais metais mokyklą lankė ir mokslo metus baigė didesnis mokinių skaičius, nei pernai. Džiaugėsi ir pažanga, kurią padarė visų klasių mokiniai.

Vladas G. iškėlė porą įdomių minčių — viena jų — mokyklos tęstinumas esanti mokyklos pasisiekimo paslaptis. Tenka paminėti ir daugiau tų sėkmės „paslapčių", viena jų, jog mokyklos sąstatas yra iš energingų, sau nei garbės, nei uždarbio nesiekiančių žmonių. Ir — labai tolerantiškas, nesiremia vien gražiais iššūkiais ir visi žino, ko siekia.

Bendrai paėmus, ar neatrodo, jog bet koks darbas išeivijos organizacijose būna kur kas sėkmingesnis, kur organizacijos struktūrinis skerspjūvis yra kuo platesnis. Apie tai būtų naudinga gan rimtai padiskutuoti kada nors Vakaronėje; pagalvokime!

Sekė dovanėlių įteikimas. Gražiai įrėmintas nuotraukas, primenančias mokyklos gyvenimą, įtekė Živilė Stanton. Dar surasta laiko vaizdajuostėj peržiūrėti Kalėdų vaizdelį ir K. Senio atvykimą. Skubame prie kavos, pyragaičių, sulčių. Kalbos trykšte trykšta, nes jaunieji, išskyrus Tomuką, kuris vyks Kanadon atostogų, visi greit susirinks Sodybos kalnelyj į Skautų Jubiliejinę stovyklą.

LLMM žiūri į ateitį per šviesius akinius. Kalbama apie galimybes turėti lietuvišką vaikų darželį, taip pat sudaryti galimybes, kad lietuvių kalbą besimokantys galėtų laikyti lietuvių kalbos GCE egzaminą. Galvojama, kad mokytojas iš Lietuvos labai padėtų tų naujų programų įgyvendinime.

Mokykla trečiuosius mokslo metus pradės 16 rugsėjo. Laukiama naujų mokinių. Didelis ačiū visiems Geradariams, parėmusiems mokyklą.

E.G

VOKIETIJA

ČIURLIONIS IR LIETUVIŲ TAPYBA

Duisburgo Wilhelm-Lehmbrück muziejuje nuo liepos 2 iki rugsėjo 3 vyko „Čiurlionis ir lietuvių tapyba 1900-1940 metais" paroda. Joje išstatyti 79 tapybos darbai buvo sukurti Lietuvos tautinio ir politinio atgimimo laikotarpyje.

Parodoje yra 17 Čiurlionio paveikslų. „Pasaulio sukūrimas" — 13 paveikslų tempera, 2 darbai iš „Žvaigždžių Sonatos" (Allegro ir Andante), „Amžinybė" — pastelė, „Aukuras" — tempera. „Aukuru" buvo pasipuošę kvietimai į parodą ir labai dailiai atspausdinti plakatai.

Kiti išstatyti darbai buvo šių menininkų: Sklėriaus ekvarelės, Šimonio, Galdiko, Vienožinskio, Antano Gudaičio, Vizgirdos, Vytauto Kairiūkščio, Petro Kalpokos, Ferdinando Ruščiko ir kitų.

Darbus parodai paskolino Lietuvos TSR Valstybinio Meno Muziejus Vilniuje ir Valstybinio Čiurlionio Meno Muziejus Kaune. Parodos rengėjai išleido 106 puslapių dailų katalogą, su 66 paveikslų reprodukcijomis. Katalogo gale įtraukta išsami meno istorijos bibliografija.

Paroda išstatyta labai gražiose ir moderniose Wilhelm-Lehmbruck meno muziejaus patalpose. Jose, be Čiurlionio ir Lietuvių tapybos parodos, rugpjūčio 4, 6, 7 dienomis koncertavo Vilniaus kvartetas — Audronė Vainiūnaitė, Petras Kunca, Donatas Katkus ir Augustinas Vasiliauskas, kurie išpildė Čiurlionio ir Balakausko veikalus, o lapkričio 29 d. koncertuos Lietuvos kamerinis orkestras, diriguojamas Sondeckio.

Žiba Klimienė

Komunistai pasmerkė invaziją

Minint 21-mas metines nuo taip vadinamo Prahos Pavasario, kada čekoslovakų vadas Aleksandras Dubček buvo rusų ir satelitų kariuomenės pašalintas iš valdžios, Lenkijos ir Vengrijos komunistų partijos pasmerkė tą invaziją, kaip einančią prieš „demokratišką laisvę ir žmogaus teises". Tuo pačiu jie davė pritarimą opoziciniam judėjimui, nes tas kraštas, kaip ir R. Vokietija ir Rumunija, dar tebėra stalinistiškų laikų įtakoje.

PASAULYJE

Rusai streikuoja Estijoje

Rusų emigrantai Estijoje streikavo reikalaudami atšaukti estų naujai priimtą įstatymą, pagal kurį rusai imigrantai tegalės balsuoti tik po dviejų metų atgyvenę Estijoje ir tik po penkių metų tegalės kandidatuoti bei būti renkami į valdybas. Estai teigia, kad į Estiją atvažiuoja blogiausi rusai, ieškodami geresnio gyvenimo ir nenori su vietiniais gyventojais bendrauti. Rusai turi savo vaikų mokyklas, teatrus ir t.t. Estija nori suvaržyti rusų ir kitų slavų tautų imigraciją į Estiją, nes Estijoje ir taip jau esą per daug rusų.

Prekiauja žmonėmis?

Irano globojama Hezbollah teroristinė organizacija Libane turi pasigrobusi kelis vakarų įkaitus, kurių vieną jau pakorė ir graso tai padaryti su kitu, jei Izraelis nepaleis jų pagrobtą vadą Sheikh Obeid. Izraelis jį paleistų, jei Libaniečiai išlaisvintų tris karius ir visus laikomus vakarų įkaitus. Irano naujasis prezidentas Rafsanjani norėtų užmegzti artimesnius ryšius su vakarais, bet vidaus reikalų ministras laiko Ameriką didžiausiu priešu, o kol tos pačios valstybės vadai kalba dvejopai, tol reikalai nepagerės įkaitų reikale.

Amerikoje nuo seniai yra užšaldytos didelės Irano pinigų sumos, bet prezidentas Bušas nesutinka tomis sumomis įkaitų išpirkti, nes tai būtų priežastis pagrobti kitus įkaitus ir reikalauti juos išpirkti. Manoma, kad susitarti galėtų, jei įkaitai būtų paleisti pirma, o tada ir Amerika neprašoma galėtų išmokėti bankuose įšaldytas sumas.

Wallenbergo giminės važiuos į Maskvą

Visai netikėtai Sovietai pakvietė buvusio švedų diplomato Wallenbergo gimines apsilankyti Maskvoje. Wallenbergas, kuris padėjo išgelbėti 100.000 Vengrijos žydų iš Geštapo karo metu, rusams užėmus Vengriją, buvo areštuotas ir dingo be žinios. Bet 1957 m. Gromyko, kuris tuo metu buvo sovietų užsienio reikalų ministru pranešė, kad Wallenbergas, kuris dabar būtų 77 metų amžiaus, mirė Liubjankos kalėjime Maskvoje 1947 m. ir kad jo kūnas buvo sudegintas. Nežiūrint to liudininkai pakartotinai teigė, kad jie esą matę tą švedų diplomatą gyvą visai dar neseniai. Pakviesti giminės ir kiti pareigūnai prižadėjo pakvietimą priimti.

Vokiečiai bėga į Vakarus

Nežiūrint laisvesnio gyvenimo kai kuriuose satelitiniuose kraštuose, Rytų Vokietijos vadai tebesilaiko stalinistinių metodų ir laiko gyventojus priespaudoje. Todėl žmonės visokiais būdais mėgina iš ten pasprukti. Vakarinė Vokietija buvo priversta uždaryti savo diplomatinę misiją Rytų Berlyne, nes ji buvo perpildyta pabegėlių, kurie siekė leidimo išvažiuoti į Vakarinę Vokietiją.

Argentina kalbėsis su Britanija?

Nuo Falklando salų karo 1982 m. tarp D. Britanijos ir Argentinos nutrūko diplomatinių ir prekybinių santykių tarp prezidentą Manem, reikalai kiek pagerėjo. Prezidentas prasitarė, kad laikas Falklando suverenumo klausimą laikinai atidėjus į šalį pradėti kalbėti apie diplomatinių ir prekybinių santykiu tarp D. Britanijos ir Argentinos atnaujinimą. Prieš tą nelemtą karą abi valstybės buvo labai draugiškos.

PASIKEITĖ LAIKAI

Londono didžiuosiuose dienraščiuose lig šiol, per 40 metų, labai retai būdavo atspausdinami jiems rašomi lietuvio ar pabaltiečių laiškai. Šiandien visa tai pasikeitė. Dabar nepraeina savaitė, kad kurio pabaltiečio laiškas nebūtu atspausdintas. Ne tik, kad paties dienraščio korespondentai rašo apie mus, bet mūsų pačių rašomieji laiškai vis dažniau atspausdinami. Gali būti ir todėl jie laikraščiuose pasirodo, kad jie yra gerai parašyti, kaip antai P.B. Varkalos ir A. Vilčinsko.

P.B. Varkala savo laiške „The Independent" pasiremdamas Stalino-Hitlerio pasirašyta sutartimi ir Lenino padarytais pažadais įrodė Baltijos valstybių teisę į laisvą ir nepriklausomą gyvenimą.

Ne mažiau įtakingas dienraštis „The Daily Telegraph" atspausdino A. Vilčinsko laišką, kuriame jis rašydamas apie taip vadinamų nacių karo nusikaltėlių apkaltinimus, kelia abejonę dėl sovietų pateiktų liudijimų tikrumo, nes patys liudininkai yra KGB pareigūnų kontrolėje, kurie patys savo laiku išžudė 695.00 baltų. Britų parlamentas šį reikalą vėl svarstys po atostogų.